

De heer Van der Staaij (SGP)

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 30 augustus 2000, over **het kabinetsstandpunt "Handhaven op niveau"**.

□

De heer **Van Heemst** (PvdA): Voorzitter! Er is een zeer uitvoerige rapportage plus een regeringsstandpunt gekomen over de handhaving van de zogeheten ordeningswetgeving. Deze kunnen worden beschouwd als een eerherstel voor handhaving. Wij hebben geen moeite met dat regeringsstandpunt, maar er is helaas weinig tot geen aandacht besteed aan de noodzaak om systematisch werk te maken van handhaving door het opstellen van handhavingplannen, een van de kernaanbevelingen van het advies over dit vraagstuk. Het spreekt vanzelf dat zo'n aanpak door de betrokken sectoren moet worden opgesteld, maar ik vind dat dit door Justitie moet worden aangemoedigd en gevolgd, zodat er een overzicht is of dat goed verloopt en of er knelpunten zijn, zodat wij een bredere beoordeling kunnen maken. Wij hebben het verslag van het algemeen overleg op de plenaire agenda laten plaatsen om hierover een motie in te kunnen dienen. Deze

motie is medeondertekend door de collega's Dittrich, Van der Staaij en Van Wijmen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de geloofwaardigheid van de overheid mede wordt bepaald door de mate waarin zij wet- en regelgeving effectief handhaaft;

constaterende, dat initiatieven ontbreken om systematisch vast te leggen en te beoordelen welke inspanning met betrekking tot de handhaving van ordeningswetgeving wordt geleverd;

verzoekt de regering periodiek te rapporteren wat de stand van zaken is bij de totstandkoming van handhavingplannen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Heemst, Dittrich, Van der Staaij en Van Wijmen. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 85 (26800-VI).

□

De heer **Van der Staaij** (SGP): Mevrouw de voorzitter! Ook de SGP-fractie heeft op hoofdlijnen instemming betuigd met het kabinetsstandpunt over het rapport "Handhaven op niveau". Ik kom terug op twee punten. Naast moeilijk handhaafbare regelgeving en een tekort aan samenwerking noemt de commissie het ontbreken van een adequaat handhavingbeleid een van de belangrijkste oorzaken van het handhavingstekort. Het kabinet wil projecten opzetten om samenwerking te stimuleren en professionaliteit op te voeren. Dat waarderen wij, maar wij vinden dat er nog onvoldoende wordt gedaan om het formuleren van handhavingplannen te stimuleren, ook buiten deze projecten om. Daarom hebben wij de motie-Van Heemst medeondertekend.

Het tweede punt waarvoor wij aandacht hebben gevraagd in het overleg, is handhaving in de elektronische omgeving. Het belang van criminaliteitsbestrijding op internet is onderstreept door recente krantenberichten over drugshandel via internet. De minister heeft gezegd dat rechtshandhaving in de virtuele omgeving een belangrijke kwestie is waarover volgend jaar een rapport komt. De minister heeft in het overleg ook gezegd dat de handhaving van de ordeningswetgeving bijvoorbeeld bij de verkoop van medicijnen via internet niet aan de aandacht ontsnapt. Ik vraag hem te bevestigen dat er wordt gewerkt aan plannen om de handhavingstekorten in dit opzicht weg te nemen. Omdat de minister hier positief op reageerde, heb ik geen motie ingediend, maar ik hoor nog wel graag een bevestiging daarvan.

□

De heer **Vos** (VVD): Voorzitter! Het algemeen overleg is al gebruikt om in grote lijnen de instemming van de VVD-fractie met de plannen aan te geven. Ik wil nog één punt naar voren brengen en dat is de bestuurlijke boete. Het hanteren van het instrument "bestuurlijke boete" zal de betrokken overheden die daar gebruik van maken meer confronteren met een eigen verantwoordelijkheid voor de handhaving van ordeningsregelgeving. Echter, er moet ook een stimulans zijn om dit

Vos

instrument te gaan hanteren. Het lijkt mij bijna onvermijdelijk dat de betrokken overheden daarvan ook een financieel voordeel zullen genieten. Ik nodig de minister uit om daar wat helderder over te zijn en aan te geven hoe zijn plannen op dat terrein zijn. Wanneer zal het onderzoek dat hij op dit moment voor ogen heeft klaar zijn? Kan hij al een tipje van de sluier oplichten en ons laten weten welke prikkel daaruit naar voren zou kunnen komen?

□

De heer **Dittrich** (D66): Mevrouw de voorzitter! Ook de fractie van D66 is in hoofdlijnen akkoord met het beleid van de regering op dit punt. Ik heb nog twee opmerkingen. De eerste gaat over de strafrechtelijke aansprakelijkheid van overheden, inclusief de staat. De commissie-Michiels heeft daar in het rapport "Handhaven op niveau" een apart hoofdstuk aan gewijd en een principiële uitspraak gedaan, namelijk dat de overheid strafrechtelijk aansprakelijk zou moeten kunnen worden geacht. Wil de regering daar in een brief nog eens specifiek op ingaan? Dan kunnen wij die brief bespreken bij verdere debatten die er over dit onderwerp komen, want ik merk dat dit onderdeel wat onderbelicht is gebleven.

Het tweede punt gaat over additionele middelen voor handhaving op lokaal niveau. Als er sprake van is dat er extra geld vrijkomt voor lagere overheden om die voor handhaving te bestemmen, dan moeten ze ook wel voor handhaving bestemd worden. Dan zou het niet zo moeten zijn dat een gemeente vanuit de vrije beschikkingruimte en beoordelingsruimte plotseling een zwembad gaat bouwen of iets dergelijks. Daarom dien ik op dit punt de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat het handhaving-instrument van bestuurlijke boetes de leefbaarheid in gemeenten kan vergroten;

overwegende, dat lagere overheden steeds meer uitvoerings- en

handhavingstaken toebedeeld krijgen die, om goed uitgevoerd te kunnen worden, additionele middelen kunnen vergen;

overwegende, dat deze additionele middelen dan ook door die lagere overheden specifiek bestemd dienen te worden voor handhaving en niet voor andere doeleinden;

verzoekt de regering in de afweging of additionele middelen aan de lagere overheden ten behoeve van handhaving dienen te worden toegekend, te betrekken het oormerken van die middelen ten behoeve van dat specifieke doel,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Dittrich, Van Heemst en Van Wijmen. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 86 (26800-VI).

□

Minister **Korthals**: Voorzitter! Het verheugt mij dat uw Kamer mijn doelstelling van verdere professionalisering van de handhaving onderschrijft. Het ontwikkelen en uitvoeren van een planmatige werkwijze beschouw ik als een belangrijk onderdeel van de professionaliseringsslag die handhavers momenteel doormaken. Ik zie de betogen van uw Kamer dan ook als een wens om de kwaliteit en de effectiviteit van de handhaving te verbeteren. Bij de handhaving is ook naar mijn opvatting geen ruimte meer voor vrijblijvendheid. Ook ik interpreteer de wens van de Kamer als een zorg om de aandacht voor handhaving niet te laten verzanden, om de handhavingdoelstellingen transparant en afrekenbaar te laten zijn en om zichtbaar te maken wie waarop aanspreekbaar is. Ik benadruk dan ook dat deze wensen en zorgen geheel in lijn zijn met het kabinetsstandpunt "Handhaven op niveau".

Ik hecht er ook waarde aan om de Kamer een beeld te geven van de ontwikkelingen die reeds in gang zijn gezet om handhaving planmatig te benaderen. Ik doe dat vooral, omdat in de tweede overweging van de motie van de heer Van Heemst staat: "constaterende, dat initiatieven ontbreken om systematisch vast te

leggen en te beoordelen welke inspanning met betrekking tot de handhaving van de ordeningswetgeving wordt geleverd". Ik wil echter eerst benadrukken dat handhaving van ordeningswetgeving primair een zaak is van de vakministers. Terecht stelde de heer Van Heemst in het algemeen overleg van twee weken geleden dat het debat over handhaving niet alleen een debat mag zijn tussen de minister van Justitie en de vaste commissie voor Justitie, want dit debat zal ook moeten worden gevoerd tussen de andere commissies en hun betrokken vakministers.

Welke ontwikkelingen spelen een rol bij de planmatige benadering van de handhaving? Planmatig werken met handhavingsvraagstukken is op een aantal terreinen al ingezet. Inspecties en bijzondere opsporingsdiensten beschikken immers over jaarplannen en jaarverslagen waarin de handhavingdoelstellingen zijn verwoord. Ook worden er door de departementen jaarlijks gezamenlijke voortgangsrapportages opgesteld op beleidsterreinen die meerdere departementen aangaan. Ik verwijs hiervoor naar de voortgangsrapportages inzake financieel-economische criminaliteit en milieu. Deze rapportages geven de voortgang weer van de gezamenlijk gemaakte afspraken tussen de departementen en van de bereikte resultaten.

Ook worden er handhavingsarangementen op bepaalde beleidsterreinen gesloten tussen de bijzondere opsporingsdiensten, het openbaar ministerie en de vakdepartementen. Het arrangement tussen het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, het OM en de AID over de handhaving van de landbouwwetgeving bevat, bijvoorbeeld, afspraken die zijn gericht op prioriteitenstelling, de vraag wie wanneer optreedt bij overtreding van bepaalde wettelijke normen en de wijze waarop de handhavers onderling worden gehandhaafd. Ik kan meer voorbeelden geven, maar zal dat terwille van de tijd niet doen. Het zal echter duidelijk zijn dat er over de hele linie wordt gewerkt aan de concrete handhaving. Thans wordt bovendien in het kader van het project handhavingstrategieën onderzoek verricht naar onder meer de vraag hoe handhavingorganisaties beleidsplannen opstellen. Het onderzoek zal zich

Korthals

verder richten op de vraag of er behoefte is aan handvatten of modellen om handavingsplannen op te stellen. Met belangstelling zie ik de uitkomsten tegemoet van dit onderzoek dat eind dit jaar openbaar zal worden.

Ten slotte wijs ik op de stuurgroep Handhaven op niveau die een rol speelt in het stimuleren van professionalisering en het leveren van een kwaliteitsimpuls aan de handhaving. Naast het ontwikkelen van "best practices" op bepaalde beleidsterreinen is in het actieprogramma van deze stuurgroep nadrukkelijk voorzien in activiteiten die moeten zorgen voor kwaliteitswaarborgen voor de handhaving. De stuurgroep zal initiatieven nemen om te bevorderen dat het bestuur de eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de handhaving kan waarmaken, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een model van kwaliteitscontrole en handhaving door gebruik te maken van moderne middelen tot kwaliteitsverbetering zoals visitaties en audits.

Hiermee wil ik illustreren dat er tal van initiatieven zijn ontplooid om de kwaliteitsimpuls aan een meer planmatige benadering van de handavingsvraagstukken te onderwerpen. Het kabinetsstandpunt "Handhaven op niveau" herbergt een pakket inspanningen om mogelijke vrijblijvendheid bij de handhaving terug te dringen.

Voorzitter! Als ik tegen deze achtergrond de motie van de heer Van Heemst mag interpreteren, kan ik met de intentie van de motie instemmen. Ik ben dan ook bereid om de inhoud van deze motie mee te geven aan mijn collega's. Al met al kan ik zeggen dat ik geen bezwaar heb tegen de aanneming van de motie-Van Heemst c.s. op stuk nr. 85.

In hetgeen ik tot nu toe naar voren heb gebracht, ben ik reeds ingaan op de vraag van de heer Van der Staaij of het niet ontbreekt aan een adequaat handavingsbeleid. Hieraan wordt dus over de gehele linie gewerkt. Hij heeft verder een vraag gesteld over de handhaving van de elektronische omgeving in het kader van de ordeningswetgeving. Ik kom over enige tijd terug op dit specifieke en belangrijke punt. Hieraan zal veel aandacht moeten worden besteed. Het is overigens ongelofelijk moeilijk om een en ander precies in kaart te brengen. Wij werken op dit moment

aan het antwoord op de vraag hoe dit precies moet worden gedaan. Het duurt echter nog wel enige tijd voordat wij met concrete voorstellen naar buiten kunnen treden. In de richting van de heer Van der Staaij zeg ik dat wij daarmee heel nadrukkelijk bezig zijn.

De heer **Van Heemst** (PvdA): De minister heeft gezegd: als dat de intentie van de motie is, kan ik verder met die motie wel uit de voeten. De motie gaat echter om meer dan het verzoek aan deze minister om bij zijn collega's een vraag neer te leggen. De motie verzoekt de minister van Justitie, zoals ik in het AO al heb gezegd, om in het kader van het verbeteren van de handhaving en het maken van handavingsplannen een positie in te nemen vanuit zijn ministerie, in die zin dat departementen ergens op aangesproken kunnen worden en dat bekeken kan worden of de handavingsplannen toereikend zijn dan wel knelpunten vertonen. Ik neem aan dat de minister bereid is toe te werken naar het verkrijgen van een plek voor Justitie ten behoeve van het op orde brengen en houden van de handavingsplannen.

Minister **Korthals**: Voorzitter! Daar ben ik het mee eens. Wij moeten weliswaar niet uit het oog verliezen dat het primair een zaak is van de vakministers, maar ik denk dat er zeker van Justitie uit – zo versta ik ook de motie – een stimulans in die richting kan worden gegeven. De precieze plaats moet dan nog wel bepaald worden.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Heb ik het goed begrepen dat in de aangekondigde notitie het niet alleen zal gaan om de handhaving van de strafrechtelijke normen, maar ook om de handhaving van de ordeningswetgeving?

Minister **Korthals**: Dat zal heel nadrukkelijk gebeuren. Ik heb aangegeven dat alles wat met internet en dergelijke te maken heeft misschien nog wat onderbelicht is. Wij zijn bezig met het in kaart brengen van dat alles. Ik zal een en ander neerleggen in een brief aan de Kamer. Ik heb in het algemeen overleg al aangegeven dat deze brief niet eerder te verwachten is dan na medio volgend jaar, omdat wij tot een brede opstelling willen komen.

Voorzitter! De heer Vos heeft gevraagd hoe het zit met de bestuurlijke boete en heeft gezegd dat er ook een stimulans moet zijn voor de gemeenten. Ik ben mij dat wel degelijk bewust. Een werkgroep gaat na wat er precies met de financiën moet gebeuren. De heer Vos wil dat ik nu al een tipje van de sluier oplicht, maar ik wil die werkgroep niet in de wielen rijden, omdat het gaat over een zeer gevoelig punt. Het streven is erop gericht rond de komende jaarwisseling de werkzaamheden van die werkgroep af te ronden, waarna de resultaten aan de Kamer zullen worden overgelegd.

De heer Dittrich heeft, ondersteund door de heren Van Heemst en van Wijmen, een motie voorgesteld waarin wordt uitgesproken: als er additionele middelen zijn voor de lagere overheden, bedoeld voor de handhaving, bekijk dan of die daarvoor op enigerlei wijze zijn te bestemmen. Ik wil dit doen, maar ik wil dit ook bespreken met mijn collega van Binnenlandse Zaken die met name met de lagere overheden te maken heeft en die wellicht enige voorzichtigheid wil betrachten ten aanzien van de decentrale overheden die ook zelfstandige bevoegdheden hebben.

Voorzitter! De heer Dittrich vroeg nog: wat doen wij met de strafrechtelijke aanspraak van de overheid, inclusief de staat? Wij hebben daarover vlak voor het zomerreces een interessant debat gehad, erin uitmondend dat de regering het standpunt steunde van de Hoge Raad, dat erop neerkomt dat de centrale overheid niet strafrechtelijk aansprakelijk zou moeten zijn en de lagere overheden wel. De Raad van State was ervoor dat noch de lagere overheid noch de centrale overheid strafrechtelijk aansprakelijk zou zijn. Ik ben in dat debat geconfronteerd met het feit dat bij de meerderheid van de Kamer het gevoelen bestaat – ik wijs erop dat de fractie van D66 daarover een wat andere opvatting huldigt – toch te gaan in de richting van een strafrechtelijke aansprakelijkheid van de centrale overheid. Ik heb toegezegd dat ik de Kamer daarover een brief zou doen toekomen. Het is zeer moeilijk gebleken om een en ander precies uit te leggen en om de consequenties ervan helemaal te overzien, maar ik denk dat de Kamer nog deze maand die brief krijgt.

Korthals

De heer **Dittrich** (D66): Kan in die brief specifiek worden gerefereerd aan het hoofdstuk van de commissie-Michiels waarin zij pleit voor strafrechtelijke aansprakelijkheid van de centrale overheid?

Minister **Korthals**: Wij gaan natuurlijk in op de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de centrale overheid. Daar gaat het om. Of daarbij een verwijzing komt naar het feit dat de commissie-Michiels vond dat die aansprakelijkheid er moest komen, weet ik niet. Ik weet ook niet of dit noodzakelijk is. Ik kan er een noot bij doen waarin de mening van de commissie op dit punt staat, maar ik weet niet of ik daarop expressis verbis zal wijzen.

De heer **Dittrich** (D66): Ik zou dat zeer betreuren, omdat de commissie-Michiels juist de opdracht had gekregen om daarnaar te kijken. Zij komt nu met een principiële stellingname. Ik zeg niet dat ik het daarmee eens ben, maar in de debatten tot nu toe heb ik gelezen dat het gaat om de uitspraak van de Hoge Raad en wat de Raad van State ervan vindt. De commissie speelt echter geen rol en dat vind ik vreemd, omdat zij een principiële stellingname heeft gekozen. Ik vraag u als enige om niet alleen in een voetnoot, maar concreet in te gaan op de argumenten. Misschien bent u het daarmee niet eens, maar dat lezen wij dan wel in de brief. Dat lijkt mij niet te veel gevraagd.

Minister **Korthals**: Het is niet te veel gevraagd. In wezen komen wij via de argumenten die wij geven voor het regeringsstandpunt ook terecht bij de argumenten van de commissie-Michiels. Er lijkt mij geen bezwaar tegen te zijn als dit wat nadrukkelijker wordt gesteld.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, op een nader te bepalen tijdstip over de moties te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het verslag van een algemeen overleg met staatssecretaris Hoogervorst van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over scholing met behoud van een**

ABW-uitkering (26800-XV, nr. 83).

(Zie algemeen overleg van 15 juni 2000.)

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Voorzitter! Ik heb dit verslag op de agenda laten zetten omdat tijdens het overleg niet alleen over de bijstand gesproken is maar ook over de WW. De minister is hierop in een brief van 22 augustus jl. teruggekomen. De Kamer had er behoefte aan om analoog aan een hardheidsclausule in de bijstand waardoor in incidentele gevallen langer dan twee jaar gestudeerd kan worden met behoud van de uitkering, eenzelfde soort hardheidsclausule in de WW te laten opnemen. Het voorbeeld daarbij betrof de omscholingsregeling voor dansers. Dansers kunnen na een bepaalde leeftijd hun professe niet meer uitoefenen en krijgen daarna de gelegenheid tot omscholing. In de praktijk blijkt dat men doorgaans genoeg heeft aan een of twee jaren. In een enkel geval kan de opleiding langer duren. Dat wordt door de huidige regelgeving, met experimenten in de WW, vrij resoluut beperkt tot twee jaar.

Het kan echter ook om andere beroepsgroepen gaan waarvoor een zekere "houdbaarheidsdatum" geldt of om personen die gemotiveerde redenen hebben. Ik wil dat ook in de WW de mogelijkheid gecreëerd wordt dat, na een goede afweging en een arbeidsmarkttoets, in incidentele gevallen de maximumtermijn van twee jaar wordt doorbroken. Hiertoe dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat het een goede zaak is dat er scholing gevolgd kan worden met behoud van uitkering en dat een maximale periode van twee jaar daar in beginsel voldoende voor is;

overwegende, dat in de bijstand geregeld wordt dat in individuele gevallen, op grond van kennelijke

hardheid, van de tweejaarstermijn kan worden afgeweken en dat een dergelijke regeling voor de WW ontbreekt;

overwegende, dat er beroepen zijn die slechts tot een bepaalde leeftijd zijn uit te oefenen, waarna werkloosheid volgt en vaak omscholing naar een ander beroep noodzakelijk is;

overwegende, dat dit de achtergrond is van een scholingsregeling, zoals georganiseerd door de Stichting omscholingsregeling dansers, waaraan door dansers zelf meebetaald wordt en in enkele gevallen een opleiding gevolgd wordt die langer duurt dan twee jaar;

verzoekt de regering het mogelijk te maken dat ook in de WW in incidentele individuele gevallen, getoetst naar arbeidsmarktrelevantie, een opleiding van langer dan twee jaar gevolgd kan worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Harrewijn, Schimmel, Noorman-den Uyl en De Wit. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 86 (26800-XV).

De heer **Mosterd** (CDA): Voorzitter! De scholingsregelingen in de ABW en de WW vinden wij zeer sympathiek en over het algemeen voldoende. De motie wil in dit opzicht voor de WW wat extra doen. In antwoord op vragen daarover neemt de regering een nogal afwijzende houding aan, maar in de ABW heeft zij in dit opzicht wel het nodige willen doen. Zij past in de ABW namelijk een hardheidsclausule toe die heel strikt is omschreven. Wat zijn tegen deze achtergrond de motieven van de regering om niet in te gaan op het verzoek van de heer Harrewijn om eenzelfde hardheidsclausule voor de WW? Een van de motieven van de regering is dat alles erop gericht is dat de verblijfsduur in de WW zo kort mogelijk is, maar dat geldt toch ook voor de ABW? Of is het verschil gelegen in de categorie?

Natuurlijk ben ik het met de regering eens dat scholing gericht moet zijn op passende arbeid, maar als de hardheidsclausule heel nauw